

LA SISENA HORA

PRIMERES REFLEXIONS SOBRE L'AMPLIACIÓ DE L'HORARI ESCOLAR

El Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya ha posat en marxa aquest curs que ja s'acaba la sisena hora d'ampliació de l'horari escolar en els centres públics de primària. És el moment, doncs, de fer les primeres reflexions. El Consell Escolar Municipal de Barcelona ha encarregat un informe per analitzar l'aplicació de la sisena hora. Tot seguit podeu llegir-ne un resum.

L'aplicació de la sisena hora als centres públics d'educació infantil i primària coincideix amb l'aplicació de l'Acord de la mesa sectorial de personal docent no universitari (novembre de 2005). Aquest acord preveu millorar la distribució de les activitats docents dels i de les mestres; de manera que, a partir del curs 2006-2007, la dedicació setmanal a la docència serà de 24 hores (incloses les hores de vigilància i d'esbarjo), més 6 hores d'horari fix setmanal d'activitats als centres, dintre de les quals s'inclouran les hores de coordinació, treball en equip i atenció als pares i mares de l'alumnat. A partir del curs 2007-2008, l'esmentada distribució d'activitats serà de 23 hores setmanals de docència i de 7 hores d'horari fix setmanal d'activitats al centre.

La suma de l'aplicació de la sisena hora i de l'Acord de la mesa sectorial significa un increment de 2 mestres per línia escolar a partir del curs 2006-2007: la dedicació d'un mestre i mig per raó de la sisena hora i de mig mestre per l'aplicació de l'Acord. A partir del curs 2007-2008, la docència setmanal es veurà reduïda a 23 hores. Per estricta lògica, implica un augment de mig mestre més per línia escolar, malgrat que des del Departament d'Educació s'ha dit que no serà possible.

És fàcil entendre que l'aplicació de la sisena hora i de l'Acord de la mesa sectorial tinguin repercussions molt importants en l'organització dels centres públics de primària,

ja que afecten l'horari general de l'escola, l'horari dels i les mestres i l'horari de l'alumnat. Tanmateix, la coincidència en el temps de l'aplicació d'ambdós elements està generant dificultats i confusions que figuren entre les causes principals del malestar per l'aplicació d'una mesura –la sisena hora– reclamada des de fa molt de temps per tots els sectors defensors dels principis de l'escola democràtica.

L'aplicació de la sisena hora als centres públics d'educació infantil i primària, com s'ha pogut observar, ve determinada per dos objectius implícits en el redactat del Pacte Nacional per l'Educació:

>> **Conciliar l'horari de les escoles públiques i dels centres privats concertats per fer possible un servei educatiu públic.** Encara que, pedagògicament, sigui discutible el valor afegit de la sisena hora, ja que hi ha models educatius bons –i dolents– de 5 i de 6 hores diàries, la trajectòria educativa catalana feia molt difícil qualsevol altre plantejament.

>> **Fer de la sisena hora un complement lectiu i obligatori de la resta de l'horari escolar.**

En aquest sentit, el Departament d'Educació estableix que el seu contingut principal és el desenvolupament de les competències bàsiques. És convenient precisar que la sisena hora és una novetat, molt diferent de l'hora comple-

Horari estàndard (25 hores setmanals)		
Matí	Migdia	Tarda
9 h - 12 h	12 h - 15 h	15 h - 17 h
3 hores	3 hores	2 hores

Sisena Hora / Proposta 1 (30 hores setmanals)			
Matí	Sisena hora	Migdia	Tarda
9 h - 12 h	12 h - 13 h	13 h - 15 h	15 h - 17 h
3 hores	1 hora	2 hores	2 hores

Sisena Hora / Proposta 2 (30 hores setmanals)			
Matí	Sisena hora	Migdia	Tarda
8.30 h - 12 h	12 h - 13 h	13 h - 15 h	15 h - 16.30 h
3,5 hores	1 hora	2 hores	1,5 hores

Sisena Hora / Proposta 3 (30 hores setmanals)			
Matí	Migdia	Sisena hora	Tarda
9 h - 12 h	12 h - 14.30 h	14.30 h - 15.30 h	15.30 h - 17.30 h
3 hores	2,5 hores	1 hora	2 hores

Sisena Hora / Proposta 4 (30 hores setmanals)			
Matí	Migdia	Sisena hora	Tarda
8.30 h - 12 h	12 h - 14.30 h	14.30 h - 15.30 h	15.30 h - 17 h
3,5 hores	2,5 hores	1 hora	1,5 hores

mentària dels centres concertats, que està fora de l'horari escolar i és de caràcter voluntari.

HORARI LECTIU

L'aplicació de la sisena hora als centres públics permet diferents interpretacions de l'horari lectiu estàndard. A continuació presentem quatre propostes: les dues primeres són les més generalitzades als centres públics de primària de Barcelona durant el curs 2006-2007, amb reducció de l'espai del migdia a 2 hores –l'excepció feta norma–; les propostes 3 i 4 respecten l'espai del migdia de 2 hores i mitja. (En les diferents propostes, la ubicació de la sisena hora és a tall d'exemple, la concreció real es pot fer de diverses maneres).

La proposta de calendari per al curs 2007-2008 no és diferent, substancialment, del que regula el curs anterior. Respecte a la sisena hora hi ha un parell de novetats:

- La primera preveu l'ajornament de l'aplicació de la mesura al curs 2008-2009 quan hi hagin raons objectives que ho facin recomanable.
- La segona fa referència al cas que el consell escolar no aprovi l'horari proposat. Diu el següent: «En cas que no s'assoleixi, la direcció del centre d'educació infantil i primària ho comunicarà al director/a dels serveis territorials (...), per tal que pugui resoldre tenint en compte, sempre que sigui possible, l'acord majoritari dels centres del municipi o en últim terme afegir la sisena hora a l'horari lectiu establert a l'article 4.2, prioritàriament de 9 a 13 hores i de 15 a 17 hores».

HORARI DE L'ALUMNAT I EL PROFESSORAT

L'horari de l'alumnat coincideix, plenament, amb l'horari lectiu del centre: 30 hores setmanals. A tots els efectes és el mateix parlar de l'horari lectiu del centre i de l'horari de classes de l'alumnat. S'entén per horari lectiu aquell que correspon a les hores de classe (inclosa la sisena hora) més l'esbarjo; organitzat en tres franges horàries, dues al matí i una a la tarda. No forma part de l'horari lectiu el temps del migdia. A la major part d'escoles de Barcelona, l'horari lectiu transcorre de 9 a 13 h i de 15 a 17 h.

L'horari del professorat també és de 30 hores setmanals de permanència al centre, però distribuïdes d'una altra manera: es distingeix entre hores lectives i activitats al centre. Aquestes últimes no comporten activitats curriculars amb alumnes, sinó que estan destinades a reunions, entrevistes de tutoria, formació...; com a mínim, dues hores correspo-

nen a les reunions setmanals de caràcter general. Com que aquesta reunió exigeix la presència de tot el professorat, s'ha de fer fora de l'horari lectiu. Per tant, de les 30 hores de permanència al centre del professorat, només un màxim de 28 coincideixen amb l'horari lectiu del centre i això té repercussions importants en l'organització de l'escola.

Per raons ja comentades i analitzades, el fet que tots els i les mestres disposin de dues hores lliures respecte a l'horari lectiu del centre, genera importants dificultats als responsables de l'elaboració dels horaris –generalment, el o la cap d'estudis–. Les recomanacions –legítimes– de les organitzacions sindicals, amb tendència a acumular aquestes dues hores en una tarda o en una part del matí, i les possibilitats reals dels centres educatius de satisfer les demandes horàries dels mestres, s'han barrejat amb les dificultats pròpies de la implementació de la sisena hora, cosa que ha produït greus insatisfaccions i malentesos.

La filosofia implícita de la resolució que dona instruccions per al curs 2006-2007 és que l'horari de l'alumnat i del professorat sigui el més coincident possible, tot i respectant els drets d'uns i d'altres.

El motiu d'aquest desig de coincidència no és trivial, ja que la presència continuada del tutor/a en l'horari lectiu de l'alumnat és una de les claus de l'èxit de funcionament dels sistemes escolars dels països escandinaus i del Canadà.

Tant de bo –i això sí que forma part dels desitjos personals del que escriu aquestes pàgines– que el resultat de l'aplicació del Pacte Nacional per l'Educació i de la Llei Orgànica d'Educació ens encamini cap a:

- Un replantejament, des de dins, de l'organització general de l'escola i dels processos d'aprenentatge, com a resultat de la implementació de la sisena hora.
- La racionalització de l'horari escolar de l'ensenyament obligatori, tant a la primària com a la secundària obligatòria, al sector públic i al sector concertat, al que és lectiu i al que és extraescolar.

Nacho Garcia de la Barrera

Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona

Consell Escolar Municipal de Barcelona

INFORME DE LA INSPECCIÓ

Recentment, s'ha fet públic l'«Informe de supervisió de la implantació de la sisena hora (curs 2006-07)», elaborat per la Subdirecció General de la Inspecció d'Educació, que abasta tots els centres d'educació infantil i primària de Catalunya que han implementat la sisena hora el curs 2006-2007. L'informe aporta dades diferenciades per territoris i per al conjunt de Catalunya.

Els aspectes que han estat supervisats són els següents: organització i horari del professorat, contingut de les activitats de la sisena hora, i organització de la sisena hora.

Després d'analitzar els punts forts i els punts febles l'informe fa les propostes de millora següent:

>> En relació a l'àmbit d'organització:

- Per garantir la coordinació del professorat, es convenient reservar 3 hores setmanals per a les reunions de caràcter general.
- Tots els centres haurien d'organitzar la sisena hora com una hora diària, clarament identificable.
- És bo el criteri general que sigui el tutor o tutora el responsable de la sisena hora. Tanmateix, s'han de preveure altres formes organitzatives: grups flexibles, activitats per nivells, per cicles i dos mestres a l'aula.

>> En relació a l'àmbit pedagògic:

- Els criteris generals per determinar els objectius, els continguts, les activitats i la metodologia de la sisena hora haurien de ser recollits en un document.
- En la seva planificació s'han de preveure espais i recursos necessaris.
- Afavorir la relació entre els projectes d'innovació educativa i alguns continguts de la sisena hora.
- Relacionar els resultats de les proves de competències bàsiques amb la programació de la sisena hora.

>> De caràcter general:

- Promoure activitats de formació que ajudin a la millora de la gestió de les reunions i de la gestió del temps.
- Avaluació interna anual de l'aplicació de la sisena hora.

 Podeu consultar tot l'informe a: www.bcn.cat/cem